

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و چهل و هفتم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۷۷

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و چهل و هفتم

تدوین:

محمد صالحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۷۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

فهرست مطالب

- ۲ اصل یکصد و چهل و هفتم
- ۲ ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی
- ۱-۱. لایحه نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور ۲
- ۲-۱. طرح نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت ۴
- ۳-۱. لایحه نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت ۴
- ۴-۱. طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت «ویژه روحانیون اهل سنت» ۵
- ۵-۱. طرح جامع حدنگار (کاداستر) کشور ۷
- ۲ ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران
- ۳ ۳- نظرات تفسیری و مشورתי شورای نگهبان
- ۴ ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی
- ۷ ۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

اصل یکصد و چهل و هفتم

دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی و جهاد سازندگی، با رعایت کامل موازین عدل اسلامی استفاده کند در حدی که به آمادگی رزمی ارتش آسیبی وارد نیاید.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۵۸۴۴ مورخ ۱۳۶۵/۱/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور^(۱) مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- با توجه به اصل ۱۴۷ قانون اساسی که استفاده از نیروهای ارتش را در امور غیر رزمی حتی در زمان صلح موکول به آسیب ندیدن آمادگی رزمی ارتش نموده است، اطلاق لایحه فوق خصوصاً در حال حاضر که زمان جنگ است و از عموم مردم حتی غیر مشمولین برای شرکت در جنگ دعوت شده است با قانون اساسی مغایرت دارد.^(۲)

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه بالا بردن سطح درمان و مقابله با کمبود پزشکان متخصص در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱- کلیه افرادی که به عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به کار مشغول می‌شوند می‌توانند خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را در دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مربوطه انجام دهند.

ماده ۲- هر سال حداکثر (۳۰) درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های گروه پزشکی قبل از انجام خدمت نظام وظیفه و یا سایر خدمات قانونی می‌توانند تا کسب تخصص در یکی از رشته‌های مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند.

تبصره- برای داوطلبان رشته‌های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامایی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد.

ماده ۳- کلیه فارغ‌التحصیلان موضوع ماده (۲) ملزمند در صورت نیاز، خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را به عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور (۱) الی (۲) برابر، به تفصیل آیین‌نامه اجرایی انجام دهند.

تبصره ۱- در هر صورت خودداری از خدمت در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی ملزمند علاوه بر خدمت نظام وظیفه (۲) برابر خدمات قانونی انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۲- در هر صورت تسلیم دانشنامه، گواهینامه و هر نوع تأییدیه تحصیلی موکول به انجام وظیفه به

عنوان هیئت علمی یا انجام خدمات قانونی خواهد بود.

ماده ۴- اعضای هیئت علمی موضوع این قانون موظفند دوره مقدماتی آموزش نظامی را طبق برنامه زمان‌بندی شده و مناسب در یکی از مراکز آموزش نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام دهند.

ماده ۵- افراد موضوع این قانون باید از نظر صلاحیت‌های اخلاقی و علمی به تأیید مقامات ذی‌صلاح برسند.

ماده ۶- وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مسئول اجرای این قانون بوده و موظفند ظرف مدت (۲) ماه آیین‌نامه اجرایی قانون را با همکاری وزارت دفاع تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسانند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۵/۳/۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- کلیه افرادی که به عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به کار مشغول می‌شوند، می‌توانند خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را در دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مربوطه انجام دهند.

ماده ۲- هر سال حداکثر (۳۰) درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های گروه پزشکی قبل از انجام خدمت نظام وظیفه و یا سایر خدمات قانونی می‌توانند تا کسب تخصص در یکی از رشته‌های مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱- برای داوطلبان رشته‌های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامایی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد.

تبصره ۲- اجرای مواد (۱) و (۲) مشروط به آسیب‌نشدن آمادگی رزمی به تشخیص شورای عالی دفاع می‌باشد.

ماده ۳- کلیه فارغ‌التحصیلان موضوع ماده (۲) ملزمند در صورت نیاز، خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را به عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور (۱) الی (۲) برابر، به تفصیل آیین‌نامه اجرایی انجام دهند.

تبصره ۱- در صورت خودداری از خدمت در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی ملزمند علاوه بر خدمت نظام وظیفه (۲) برابر خدمات قانونی انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۲- در هر صورت تسلیم دانشنامه، گواهینامه و هر نوع تأییدیه تحصیلی موکول به انجام وظیفه به عنوان هیئت علمی یا انجام خدمات قانونی خواهد بود.

ماده ۴- اعضای هیئت علمی موضوع این قانون موظفند دوره مقدماتی آموزش نظامی را طبق برنامه زمان‌بندی شده و مناسب در یکی از مراکز آموزش نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام دهند.

ماده ۵- افراد موضوع این قانون باید از نظر صلاحیت‌های اخلاقی و علمی به تأیید مقامات ذی‌صلاح برسند.

ماده ۶- وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مسئول اجرای این قانون بوده و موظفند ظرف مدت (۲) ماه آیین‌نامه اجرایی قانون را با همکاری وزارت دفاع تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسانند.

۲-۱. نظر شماره ۱۲۳۹ مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۱ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت مصوب ۱۳۶۹/۹/۱۳ کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱- اطلاق ماده (۲) و تبصره یک آن،^(۱) از آن جهت که ممکن است شامل مواردی شود که به آمادگی رزمی ارتش آسیب بزند، مغایر با اصل ۱۴۷ قانون اساسی شناخته شد.

۳-۱. نظر شماره ۷۵/۲۱/۰۸۸ مورخ ۱۳۷۵/۷/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۷ مجلس شورای اسلامی

۱. ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون کلیه افراد گروه پزشکی مشمول خدمت وظیفه عمومی که از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی گروه پزشکی داخل و خارج کشور فارغ‌التحصیل می‌شوند پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از (۱/۵) ماه به طول نخواهد انجامید در زمان صلح در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرند تا به عنوان پیام‌آوران بهداشت در مناطق روستایی کشور باقیمانده خدمت وظیفه عمومی دوره ضرورت را انجام دهند.

تبصره ۱- مادامی که نیازهای واحدهای بهداشتی درمانی نیروهای مسلح از نیروهای بورسیه مربوطه تأمین نگردد نیازهای واحدهای بهداشتی درمانی نیروهای مسلح فوق از پیام‌آوران بهداشت موضوع ماده فوق‌الذکر به جز مشمولین موضوع ماده (۴) این قانون بر اساس تشخیص کمیسیونی مرکب از نمایندگان از کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس شورای اسلامی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ستاد فرماندهی کل قوا که در هر حال بیش از یک‌پنجم کل مشمولین موضوع ماده فوق در هر سال نخواهد بود تأمین خواهد شد.

تبصره ۲- ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون و با رعایت اصل ۱۴۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران کلیه افراد گروه پزشکی مشمول خدمت وظیفه عمومی که از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی گروه پزشکی داخل و خارج کشور فارغ‌التحصیل می‌شوند پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از (۱/۵) ماه به طول نخواهد انجامید در زمان صلح در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرند تا به عنوان پیام‌آوران بهداشت در مناطق روستایی کشور باقیمانده خدمت وظیفه عمومی دوره ضرورت را انجام دهند.

تبصره ۱- نیازهای نیروی انسانی بهداشتی درمانی واحدهای بهداشتی درمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی از پیام‌آوران بهداشت موضوع ماده فوق‌الذکر به جز مشمولین موضوع ماده (۴) این قانون بر اساس تشخیص کمیسیونی مرکب از نمایندگان از کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس شورای اسلامی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ستاد فرماندهی کل قوا تأمین خواهد شد.

تبصره ۲- ...

۱-۳-۱- لازم است دو قید ذیل اصل ۱۴۷ قانون اساسی مبنی بر رعایت کامل عدل اسلامی و آسیب نرساندن به آمادگی رزمی بر مصوبه مذکور اضافه شود.^(۱)

۴-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت «ویژه روحانیون اهل سنت» مصوب ۱۳۸۰/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱- در این ماده واحده و تبصره‌های آن، ضوابط و شرایطی لحاظ نشده که اجرای این طرح مانع آسیب به آمادگی رزمی شود؛ لذا مغایر اصل ۱۴۷ شناخته شد.^(۲)

۱. ماده ۱- به منظور تأمین نیروی انسانی مورد نیاز در امور بهداشتی و درمانی و آموزشی مناطق روستایی محروم و عشایری کشور در زمان صلح گروهی از مشمولان وظیفه عمومی در گروه پزشکی و پیراپزشکی و بهیاران وظیفه در هر تقسیم به وسیله کمیسیون مذکور در تبصره (۱) این ماده پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از یک و نیم ماه به طول نخواهد انجامید، به عنوان پیام‌آوران بهداشت تعیین و فهرست آن توسط ستاد کل نیروهای مسلح به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام خواهد شد.

تبصره ۱- کمیسینی مرکب از: یک نفر از ستاد کل نیروهای مسلح و یک نفر از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یک نفر از کمیسیون بهداشتی و بهیستی با معرفی کمیسیون و انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر هر شش ماه یک بار سهمیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را از مشمولان وظیفه هر دوره مشخص خواهند نمود.

تبصره ۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است در سقف سهمیه خود نیروهای داوطلب خدمت در مناطق محروم و نیازمند و نیروهای متخصص مورد نیاز را شناسایی و لیست آنان را به حوزه وظیفه عمومی و ستاد کل نیروهای مسلح تحویل دهد. ستاد کل لیست معرفی شده را در قالب سهمیه وزارت مذکور قرارداد و بقیه سهمیه را طبق ضوابط خود معرفی خواهد نمود.

ماده ۲- ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۵/۸/۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- به منظور تأمین نیروی انسانی مورد نیاز در امور بهداشتی و درمانی و آموزشی مناطق روستایی محروم و عشایری کشور در زمان صلح گروهی از مشمولان وظیفه عمومی در گروه پزشکی و پیراپزشکی و بهیاران وظیفه به نحوی که به آمادگی رزمی آنان آسیب نرساند در هر تقسیم به وسیله کمیسیون مذکور در تبصره (۱) این ماده پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از یک و نیم ماه به طول نخواهد انجامید، به عنوان پیام‌آوران بهداشت تعیین و فهرست آن توسط ستاد کل نیروهای مسلح به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام خواهد شد.

تبصره ۱- ...

۲. ماده واحده- از زمان تصویب این قانون کلیه نهادها، ارگان‌ها، وزارتخانه‌ها، ادارات دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مجاز خواهند بود حسب نیاز مناطق مختلف کشور از طلاب حوزه‌های علمیه اعم از

→

شیعه و سنی و طلاب مدارس سنتی مشمول خدمت وظیفه عمومی در مدت خدمت سربازی تحت عنوان «سرباز روحانی» استفاده نمایند.

تبصره ۱- ارزشیابی علمی تحصیلات طلاب حوزه‌های علمیه اعم از شیعه و سنی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت می‌گیرد.

تبصره ۲- در مناطق مختلف کشور متناسب با ترکیب جمعیتی از نظر مذهب، روحانیون مشمول این طرح درخواست می‌گردند.

تبصره ۳- در مناطقی که ترکیب اصلی جمعیتی آنها اهل سنت می‌باشند، ادارات کل اوقاف و امور خیریه، مسئول درخواست، نظارت و پیگیری طرح خواهند بود.

تبصره ۴- آیین‌نامه اجرایی این قانون پس از تصویب توسط کمیته‌ای متشکل از نمایندگان ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه)، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دو نفر از نمایندگان مجلس به عنوان ناظر ظرف مدت سه ماه تهیه و ابلاغ می‌گردد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ارگان‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی مجاز خواهند بود از طریق ستاد کل نیروهای مسلح حسب نیاز مناطق مختلف کشور از طلاب حوزه‌های علمیه اهل سنت مشمول خدمت وظیفه عمومی در مدت خدمت سربازی تحت عنوان «سرباز روحانی» با رعایت اصل یکصد و چهل و هفتم (۱۴۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استفاده نمایند، مشروط بر آنکه به توان و آمادگی رزمی نیروهای مسلح لطمه‌ای وارد نشود.

تبصره ۱- ارزشیابی علمی تحصیلات طلاب اهل سنت برای سطح دیپلم با معرفی حوزه علمیه مربوط یا ادارات اوقاف و امور خیریه منطقه توسط وزارت آموزش و پرورش و برای سطوح بالاتر از دیپلم توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت می‌گیرد.

تبصره ۲- در مناطق مختلف کشور حتی‌الامکان متناسب با ترکیب جمعیتی از نظر مذهب، روحانیون مشمول این طرح درخواست می‌گردند.

تبصره ۳- در مناطقی که ترکیب اصلی جمعیت آنها اهل سنت می‌باشند، ادارات کل اوقاف و امور خیریه، مسئول درخواست، نظارت و پیگیری طرح خواهند بود.

تبصره ۴- کمیته‌ای متشکل از نمایندگان ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت کشور، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه)، وزارت علوم تحقیقات و فناوری به منظور مدیریت و حسن اجرای این قانون تشکیل می‌گردد و دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس بر اجرای این قانون نظارت خواهند نمود.

تبصره ۵- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب توسط کمیته موضوع تبصره (۴) تهیه و به تصویب هیئت وزران می‌رسد.

(گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده واحده با اصل ۱۴۷ بطرف شده است، لیکن ماده واحده اصلاحی، از جهتی دیگر (مغایرت با اصول ۵۷ و ۸۵) با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه مراحل بررسی این مصوبه، به ذیل اصل ۵۷، شماره ۱- ۴۶ و ذیل اصل ۸۵، شماره ۱- ۶۶-۱ در همین مجموعه، مراجعه کنید.)

۱-۵. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۴۶۱ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح جامع حدنگار (کاداستر) کشور^(۱) مصوب ۱۳۹۳/۴/۳ مجلس شورای اسلامی ۱-۵-۱- ماده (۱۰)^(۲)، باید به قسمت اخیر اصل ۱۴۷ قانون اساسی مقید گردد و الا مغایر اصل مذکور می باشد. همچنین اطلاق تجویز گرفتن عکس و نقشه در مواردی که خلاف مسائل امنیتی و نظامی باشد اشکال دارد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح جامع کاداستر» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱۰- سازمان نقشه برداری کشور و سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح مکلفند به موجب درخواست سازمان، نسبت به عکس برداری و تهیه نقشه مورد نیاز بر اساس مقیاس ها و استانداردهای لازم اقدام کنند.

تبصره- سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح مکلف است عکس ها و نقشه های املاک و اماکن نیروهای مسلح و مناطق مرزی را با هماهنگی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه نماید. انتشار اطلاعات نظامی و امنیتی در نقشه های ثبتی بدون موافقت مراجع ذی ربط ممنوع است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۷/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۱۰) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۰- سازمان نقشه برداری کشور و سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح مکلفند حسب مورد با رعایت مصالح امنیتی و نظامی در حدی که با آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیب وارد نکند بنا به درخواست سازمان، نقشه های مورد نیاز را تهیه و تحویل نمایند.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قمری،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir